

Postępowanie cywilne

mgr Olaf Hamberger
Instytut Prawa Cywilnego
Zakład Postępowania Cywilnego
Wydziału Prawa Administracji i Ekonomii
Uniwersytetu Wrocławskiego

hambergerolaf@gmail.com

- Sąd.
- Referendarze sądowi.
- Skład sądu.

Sąd.

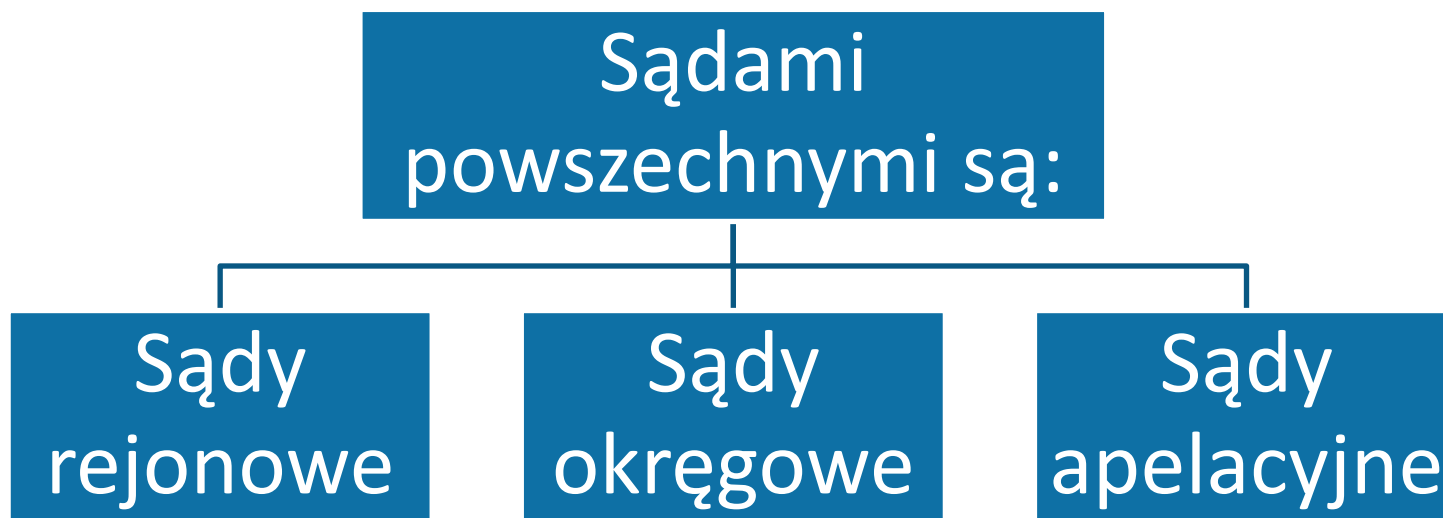

art. 175 ust. 1
Konstytucji RP

Wymiar sprawiedliwości
w Rzeczypospolitej
Polskiej sprawują Sąd
Najwyższy, sądy
powszechne, sądy
administracyjne oraz
sądy wojskowe.

Art. 1 § 1 Prawo o ustroju sądów powszechnych.

Sądy powszechne sprawują wymiar sprawiedliwości w zakresie nienależącym do sądów administracyjnych, sądów wojskowych oraz Sądu Najwyższego

Sądy powszechne wykonują również inne zadania z zakresu ochrony prawnej, powierzone w drodze ustaw.....

Art. 1 § 2 i 3 Prawo o ustroju sądów powszechnych.

Zadania sędziów, referendarzy i asesorów sądowych

Zadania z zakresu wymiaru sprawiedliwości wykonują sędziowie.

W sądach rejonowych zadania z zakresu wymiaru sprawiedliwości wykonują także asesory sądowi, z wyłączeniem:

Zadania z zakresu ochrony prawnej, inne niż wymiar sprawiedliwości, wykonują w sądach referendarze sądowi i starsi referendarze sądowi. Ilekroć w przepisach jest mowa o referendarzach sądowych, rozumie się przez to także starszych referendarzy sądowych.

Zadania, o których mowa w § 2, mogą wykonywać asesory sądowi. Zadania te mogą wykonywać również sędziowie, jeżeli ich wykonywanie przez referendarzy sądowych lub asesorów sądowych nie jest możliwe

Art. 2 Prawo o ustroju sądów powszechnych.

W sprawowaniu wymiaru sprawiedliwości obywatele biorą udział przez uczestnictwo ławników w rozpoznawaniu spraw przed sądami w pierwszej instancji, chyba że ustawy stanowią inaczej.

Przy rozstrzyganiu spraw ławnicy mają równe prawa z sędziami i asesorami sądowymi.

Art. 4 Prawo o ustroju sądów powszechnych.

[Nadzór jurysdykcyjny]

Nadzór nad działalnością sądów w zakresie orzekania sprawuje Sąd Najwyższy, w trybie określonym ustawami.

Art. 7 Prawo o ustroju sądów powszechnych.

Art. 10 Prawo o ustroju sądów powszechnych.

[Sądy gospodarcze]

Sądy gospodarcze rozpoznają sprawy gospodarcze oraz inne sprawy z zakresu prawa gospodarczego i cywilnego należące do ich właściwości z mocy przepisów odrębnych. Sądami gospodarczymi są powołane do tego wydziały sądów powszechnych.

Art.10a Prawo o ustroju sądów powszechnych.

Sąd Najwyższy wskazał, iż rozpoznanie sprawy w niewłaściwym trybie samo przez się nie powoduje nieważności postępowania, chyba że zostały pogwałcone przewidziane dla danego trybu przepisy, z których naruszeniem ustawa wiąże skutki nieważności (zob. wyr. SN z 17.2.1967 r., [III CR 381/66](#), Legalis).

Referendarze sądowi.

[Referendarze sądowi]

Zadania z zakresu ochrony prawnej, inne niż wymiar sprawiedliwości, wykonują w sądach referendarze sądowi i starsi referendarze sądowi. Ilekroć w przepisach jest mowa o referendarzach sądowych, rozumie się przez to także starszych referendarzy sądowych.

Art.2 § 2 Prawo o ustroju sądów powszechnych.

[Asesorzy]

Zadania, o których mowa przy
referendarzach sądowych, mogą
wykonywać asesory sądowi.

Art.2 § 2a Prawo o ustroju sądów powszechnych.

V CSK 523/17 - postanowienie SN - Izba Cywilna z dnia 11-01-2019 **Oznaczenie organu w sprawach rozstrzyganych przez referendarza sądowego**

Interpretacja pozycji, charakteru i zakresu uprawnień orzeczniczych referendarza sądowego wynikających z przepisów art. 2 § 2 i 2a Prawa o ustroju sądów powszechnych oraz art. 47¹ KPC doprowadziła do stwierdzenia, że referendarz sądowy, w odniesieniu do wydawania nakazów zapłaty w postępowaniu upominawczym (art. 353¹ § 2 KPC) oraz postanowień o nadaniu orzeczeniom klauzuli wykonalności (art. 781 § 1¹ KPC) ma kompetencje sądu, ale sądem nie jest. Umieszczenie art. 47¹ KPC w dziale dotyczącym składu sądu doprowadziło do błędnej praktyki wpisywania w komparycji orzeczeń wydawanych przez referendarzy sądowych sformułowania „sąd w składzie referendarza sądowego”⁹⁹ lub podobnej treści. W sytuacji gdy referendarz sądowy wyda orzeczenie w wypadkach wskazanych w ustawie, w którym określi siebie jako sąd, to należy przyjąć, że jest ono dotknięte niedokładnością w zakresie oznaczenia organu, który je wydał. Działanie zgodnie z przyznanym referendarzowi sądowemu uprawnieniem i w jego granicach nie powoduje nieważności postępowania.

[Kompetencje referendarza sądowego – art. 47¹ KPC]

Referendarz sądowy może wykonywać czynności w postępowaniu cywilnym w przypadkach wskazanych w ustawie. W zakresie powierzonych mu czynności referendarz sądowy ma, zależnie od rodzaju podejmowanej czynności, prawa i obowiązki sądu albo przewodniczącego

Art.47¹ KPC.

[Kompetencje referendarza sądowego – art. 47¹ KPC]

Referendarzom powierzono – zgodnie z art. 2 § 2 PrUSP – zadania z zakresu ochrony prawnej, inne niż wymiar sprawiedliwości. W sądach zadania te wykonują referendarze sądowi i starsi referendarze sądowi (art. 147 § 1 PrUSP). W zakresie wykonywanych obowiązków referendarz jest niezależny co do treści wydawanych orzeczeń i zarządzeń określonych w ustawach (art. 151 § 1 PrUSP). W zakresie powierzonych mu czynności referendarz sądowy ma kompetencje sądu, chyba że ustawa stanowi inaczej.

Art.47¹ KPC.

Wyrokiem z 12.5.2011 r. ([P 38/08](#), OTK-A 2011, Nr 4, poz. 33) TK uznał, że art. 47¹ KPC w zakresie, w jakim przewiduje, że referendarz sądowy ma kompetencje sądu przy wykonywaniu powierzonych mu czynności, jest zgodny z [art. 45 ust. 1](#) Konstytucji RP oraz nie jest niezgodny z [art. 10](#), [173](#) i [175 ust. 2](#) Konstytucji RP. Z uwagi na fakt, że referendarzom powierzono jedynie zadania z zakresu ochrony prawnej, inne niż wymiar sprawiedliwości, zakres ich kognicji należy interpretować zawężająco. Powierzenie określonych czynności referendarzowi sądowemu wymaga zatem wyraźnego upoważnienia ustawowego. Ponadto upoważnienie może dotyczyć tylko zadań z zakresu ochrony prawnej. Powściągliwość ustawodawcy w przekazywaniu referendarzowi uprawnień orzeczniczych wynika z obawy o naruszenie konstytucyjnej zasady sprawowania wymiaru sprawiedliwości wyłącznie przez sądy ([art. 175](#) Konstytucji RP) oraz z wąsko określonych kompetencji referendarza sądowego

Konstytucyjność przepisu

Z [art. 2 § 2](#) PrUSP wynika, że referendarze sądowi i starsi referendarze sądowi mogą wykonywać zadania z zakresu ochrony prawnej w sądach, niemające charakteru sprawowania wymiaru sprawiedliwości, zastrzeżonego dla sądów. W zakresie powierzonych mu czynności referendarz sądowy miał kompetencje sądu, chyba że ustawa stanowiła inaczej. Zakres zadań "wskazanych w ustawie" ulega stałemu poszerzeniu wraz ze zmianami procedury cywilnej, oprócz uprawnienia do dokonywania czynności w postępowaniu wieczystoksięgowym w sprawach o wpis w księdze wieczystej – [art. 509¹ § 1](#) KPC oraz w postępowaniu rejestrowym – [art. 509¹ § 2](#) KPC

1. szczegółowego wyliczenia kosztów procesu obciążających poszczególne strony ([art. 108 § 1 KPC](#));
2. wydawania postanowienia w przedmiocie ustanawiania i zwalniania pełnomocnika z urzędu ([art. 123 § 2 KPC](#));
3. wydawania zarządzeń w postępowaniu dotyczącym uzupełnienia braków formalnych pism procesowych, w tym zarządzeń o zwrocie pisma ([art. 130⁵ KPC](#));
4. wydawania zarządzeń i nakazów zapłaty w postępowaniu upominawczym oraz nakazów zapłaty w elektronicznym postępowaniu upominawczym ([art. 497¹ § 3 KPC](#), [art. 505²⁸ KPC](#));
5. wydawania zarządzenia w europejskim postępowaniu nakazowym ([art. 505¹⁶ § 3 KPC](#));
6. wydawania zarządzenia w europejskim postępowaniu w sprawie drobnych roszczeń ([art. 505²² § 2 KPC](#));
7. wykonywać czynności egzekucyjne zastrzeżone dla sądów, z wyjątkami określonymi w [art. 759 § 1¹ KPC](#));
8. nadawania klauzul wykonalności ([art. 781 § 1¹ KPC](#));
9. stwierdzania prawomocności orzeczeń oraz wydawania postanowień stwierdzających wykonalność nakazu zapłaty ([art. 364 § 2](#), [art. 795⁶ § 2 KPC](#));
10. wydania zaświadczenia dotyczącego orzeczenia wydanego w europejskim postępowaniu w sprawie drobnych roszczeń ([art. 795⁸ § 2 KPC](#));
11. zwrotu opłat sądowych, ustalania i przyznawania należności świadkom, biegłym, tłumaczom, dokonywania czynności w zakresie zwalniania od kosztów sądowych, rozkładania na raty, odraczania terminu spłaty należności sądowych – [art. 82](#), [93 ust. 1](#), [art. 118](#) i [125 KSCU](#).

759 [Właściwość]

§ 1. Czynności egzekucyjne są wykonywane przez komorników z wyjątkiem czynności zastrzeżonych dla sądów.

§ 1¹. Czynności zastrzeżone dla sądu mogą być wykonywane przez referendarza sądowego, z wyłączeniem:

1. stosowania środków przymusu;
2. orzekania o ściągnięciu należności w trybie art. 873;
3. stwierdzenia wygaśnięcia skutków przybicia i utraty rękojmi;
4. spraw o egzekucję świadczeń niepieniężnych z wyjątkiem wydania rzeczy ruchomej;
5. spraw o egzekucję przez zarząd przymusowy;
6. spraw o egzekucję przez sprzedaż przedsiębiorstwa lub gospodarstwa rolnego.

[Skarga na orzeczenie referendarza sądowego – art. 398²² KPC]

Na orzeczenie referendarza sądowego służy skarga w przypadkach, w których na postanowienie sądu służyłoby zażalenie.

Skargę wnosi się do sądu, w którym referendarz sądowy wydał zaskarżone orzeczenie, w terminie tygodnia od dnia jego doręczenia, a jeżeli zażądano uzasadnienia tego orzeczenia - od dnia jego doręczenia z uzasadnieniem.

W przypadku wniesienia skargi orzeczenie referendarza sądowego traci moc (wyjątek 518¹ KPC).

Dziękuję za uwagę